

صاحب امتیازی :
شهبندر زاده قلبیل
امیر علمی

اداره و تحریر محلی :

جفال اوغلی جاده سنده دائره مخصوصه در .
مخابرات صاحب امتیاز ایله جریان ایملیدر.

نسخه سی هر پرده

۲۰ باره در .

۲۸ رجب ۳۲۸

شرائط اشتراك :
سنه لکی ۳۰ ، الی آیلنی
۲۰ غرور

ممالک اجنبیه ایچون :

سنه لکی ۱۰ الی آیلنی ۶ فراتقدر . اعلانات
ایچون اداره مأموری محدذهنی بکه مراجعت ایملیدر.

۴. اغستوس افرنجی

۱۹۱۰

۲۲ تموز ۱۳۲۶

وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ وَلَا تَكُ فِي ضَلَالٍ مِّمَّنْ يَلْعَلْنَ
إِنْ يَرَوْا كِسْفًا مِّنَ السَّمَاءِ سَاقِطًا

بوسوزك معناسى بويوكدر، باشنه برصاريق صارمش، برمدرسه به قيد ايديله بيلمش، دها قديمى بر طالبه ياماق اولمش نه قسر آدم وار ايسه، وعظ قيلمق ينى امتى ارشاد وايقاظ ايله مك دها طوغرىسى جراتمك اوزره اطراف واكتافه طاغيلمقده ايدى.

بو احوال غريبه يالكرز وطن عثمانى به خاص اولماوب وعظ ايشى عالم اسلامك هر نقطه سنده آز جوق بو يولده جريان ايتكمده ايدى. ايشته بويولسز - لقارلك ثمره مشئومه سى دركه اساس اجتماعياتى «وان ليس للانسان الا ماسى» دستور قدسى اولان بو دين جليل منسوبارينك قسم عظيم سنده مشئوم ر «جبريه Fatalisme» مسلكى پيدا اولدى. فقر دنيوى نك، مؤدى كفر اولاييله چكى فرمان بويولمش اينك، جبريه فكرلرينك توليد ايتديكى تبالك، فقر وسفالت عموميه يى باعث اولدقندن ماعداء، فقر وسفالت عادت ديدنارلغه وبر نوع فضيلته علامت صاييلر اولدى. بو احوالك غواملندن برى ده جاهل واعظلر، بولسز واعظلر واسطه سيله اولاجنى طبيعيدر. عجبا وعظ وواعظلرى اصلاح اينچون نه ياييلدى؟

ذات فضيلتاييلرى مقام علياى مشيخى اشغال ايدى. هنوز اوج بش كرن اولديقتن بو قدر قصه بر مدتده امور جسيمة علميه نك بردن اصلاحيه انتظار. بر تمى محال اولوردى، لكن بر فنا لك كوكندن سو كولو آبى بكن اولمادى زمانلر، تحديد تاثيراتنه چالشمق ايجاب ايدر. بو امتك تنوير افكارينه خادم دين جليله نك بوتون علويات وحكمياتى يار واغياره افهامه مقتدر واعظلر يتشدير. مك زمانه وحقى اوزونجه زمانه متوقدر. وعظ ايديله چك مباحثكده بوتون وضوع وتقصيلايه عبق

چالشيده من احوال اشيا، امردن باشقه برشى دكلدر. بوراده دين اسلام ايله علوم وفنون وحكميات ساله متفقددر. يالكرز تعبيرلر ده فرق وار. تصوف، اشياى متصرف اولان قدرته، اشياى حقيقته مودوع اولان امردر، دييور. امر، ازلى، ابدى وديوميدر. فن، بوقدرته قانون دييور.

اعتراف ايدرزكه دين اسلامى فكر تزييه بزينه فكر توحيدى به ارجاع ايدشمز جوق كسه اينچون بادي توجب اولور. فى الواقع وحدت وجودك علميه بر صورته سوء افهام واستعمالى فكر انو هيتى بوتون بوتون نحو ايديله چكى كى عادى بت برستكده دى سبب اولاييلر. بوندناشى علماء اسلام بوجهق ارباب تميزه بيراقهرق تزييه جهته فضله اهميت ويردبلر. باخصوص كه خنابله ده «مشخصه» و «مشبه» كى فكر الوهيتى چيغرنندن چقه ساره جق مذهب باطله ظهورى علمايه بك زياده احتياطلى بولونمق لزومى كوسترمشدر.

مابعدى وار

استبداد نهدر؟ عجبا خاقان مدفوعك شخص سندن عبارت مى در؟ خابر! استبداد، اويلاه منفور بر شخص معنوى ايدى كه اوشخصيتك باشى سلطان جائر تشكيل ايتسه بيله جسدى صنوف مختلفه به منسوب آدملى ميدانه كتيبيوردى....

نه ايسه، او مشئوم ماضى يى براقلم، حاله و استقباله باقلم. انسانلر، وعظ وتسنيه، ارشاد وايقاظه محتاجدرلر، شهون مباركه ده بواجتاجى دها شديته حس ايتك بزده عادت اولمشدر. اهل اسلامده بو وظيفه يى واعظلر ايفا ايديور.

شيخ الاسلام افندى حضر تلى! برامته خطاب ايتك، بر امتك رفاه وسعادتى، راستى وجدانى تامين ايدمك سوزلر سويله مك نه قدر نازك نه قدر مهم، بروظيفه اولديقتى ذات فضيلتاييلر بكنز تقدير بويولر سكرز. عجبا بومبجل ومقدس وظيفه يى نه صورتله ايفا ايديوروز؟ عجبا بوظيفه يى ايفا ايدمك چك كافي مقدار دده ذات وار مى در؟ وعظ نهدر؟ واعظ نهدر، كال نأثرله سويله به چكزكه بوسؤالا، به ريه بيله چكز جوابلر همزى دلخون ايدمك چك ماهيتده در. اينكى سهدر، باب مشيخنده بومشله مهمه هيچ دوشونولمى، بو باده هيچ بر تثبيت كورولمى. اوتدن برى قبول ايدلمش بر اصول مؤسسه كوره، واعظ، لك صنعت، وعظ بر نوع مدار ميبشت ايدى. يعنى وعظ خصوص سنده كى غايه ومقصد قدسى چوقدن برى اونودولمش بر كيفيت اولوب ايش، تحصيل ايله مشغول يارم خواجه لره وحقى چومزله خرچاق تداركى مسئله سى اولمشدى. برواعظ اينچون عوام زنده اك مقبول عد ايدان صفت ومزيت، فضله حكايه بيلمك ايله برازده قوه خياله وتصويريه دن عبارت طوتولوردى. اوج آيلر كلديكى كى، خواجه لره ديه م، چونكه

علماي ظاهره، اشكال والوان اشياى جزؤيت وظهورنده كى هالكيت وحدانيته فضله اهميت ويره رك حقايق اشياى تدبى ارباب اختصاص اولان متصوفنه براقشار ايسده اساسده هيچ ير اختلاف اولمديقه شبهه يوقدر. تعبير آخرله دين جايل اسلام تزييه وتشبيك جمع ومزجى وبوندن حاصل اولان نقطه اعتدال حقيقت اوزرينه مبنيدر. ديمك كه حقيقت دين اسلام، وحدت وجود فكر جايلندن عبارت وتوحيد نامى حازدر. ذات بارى فصانده بو مبحث عربض وعميق تحايل اولونه چغندن شوراجقده يالكرز برقاچ سوزله اكتفا ايله ديرزكه: حكمت اسلاميه كوره اشياى ك مرئى ومحسوس اولان الوان واشكال، اشياى كى حقيقت وجودك ظايلدر. بو حقيقت «كلشى يرجع الى اصلاها» موجبجه وجوده راجع وجود ايسه حقددر. لكن الوان واشكال ومحسوسيت دى برامرك تيجيه سيدر. امر حقددر. امرااله حقدك غيرى اوصافله متصف اولماز، حقدك غيرى دكلدر. تعبير آخرله الوان، اشكال وسائر كى اسملرله تعريفه

چالان بر جوق معتبر! اوراق واسطه سيله اعتبار مالمز قيرلغه، اصحاب سرمايه تهديد ايديله رك اقراضدن منعه چالشيلا حقددر.

غلبه كيمده قلاجق؟ ايشته صوك درجه مهم بر سؤال. بوسؤاله جواب ويرمك مشكلدر، بوتون طواهر، هر قوتك باقه وقومانيه سى انده اولديقتى كوسترمكده ايسده كنج ناظر منك حيت ومناقب وكنج توركيانك هر كى شاشيردان قوه ناميه سى ونصرة الله دن باشقه بر شى اولمايان موقعياتى مختلرك بازوى مقاومتى قيراجقنى اميد ايتكندن وانچمه يز. شهنيدر زا.ه فلبلى

احمد حلمى

سائل علميه

شيخ الاسلام افندى حضر تلى

وعظ وواعظلر

ذات على قاضى لانه كزه مجهول دكلدر كه عالم اسلامك [جوق يرلىنى بامال اجانب ايدن] انحطاطى بودينده اولمايان، بودينه كيرمه مسى لازم كلن سوريلره مبتدعانك، هر فصله تعميله باشلار. عقل ومنطقه، علم حكمته مغاير هيچ برآمده يى حازر اولمايان، محض حكمت وسيرت اولان بومقدس دين، خواص زنده دكله سيله، عامه امت انده صفوت اساسيه نى غيب ايتش، همان همان بعض عبادات ومعاملاتدن عبارت برصورت اولمشدى.

بوقاچت، بوجنايت، عامه امتك دكلدر. شيخ الاسلام افندى حضر تلى! امت بى كناه ومصومدر. بوتون مشوليت، دين كى قدسى ووجدانى بر امر عظيمده، رهبرلك ايتك اقتدار ومزيتى حازر اولمادقلى حالده، محضا جلب ميبشت وتدارك رفاه امله، امته رهبر اولمغه قالكيشانلرك وبوكا مساعده ايدنلرك در. «امتى استبداد جاهل براقندى» دييوروز. لكن

ايتمشدر. ابتداسى اولديقتى كى ايدى دى دكلدر. دين موسوى وخريستيانلنك اشكال موجوده سى دى بو فكرده در.

«وحدت وجود» [Pantheisme] مسلكى اربابنه كوره بوعالم، جناب حقدك غيرى دكلدر. وشو حالده ازلى وابيددر.

دين اسلام، بو مسلكده جزؤى وبرا كنده صورتيه موجود اولان حقايق، اعتدال حيرت افزايله اساساً جامع اولوب ادراك انسانى نك تصور ايديله چكى هيچ بر حقيقتى خارجه بر اقامشدر. دين اسلام جناب حق اينچون «ولمزل متكاماً» دييور. شو حالده عالمك مايه ونوعى قديم اولوب اشكال والوانى، ظهورات وحداني غير قديم وهالكدر. «سبحان الذى خلق الاشيا وهوعينا» حديث شريفى ده اشكال والوان، ظهور وبطون اعتباريله اشياى ك مخلوق وفقط مايه وحقيقى اعتباريله قديم ولايقتى اولديقتى عقللره طور غوثاق ويره چك بر احتوا و فصاحتله بيلدرييور.

سپه دخی خلیفه اسلامه مودوعدر، بالجله مأمورین، بولونقلری پرلرده کی مسلمان جماعتک رؤسا وخادمینی در واقعا بوتون عثمانلیلر ایچونده مأمورینک وضعیتی بو ایسهده شو وضعیتی تمامیه وبلا اعتراض یالکیز بز مسلمانلر قبول ایدیوروز.

مسلمانلر، ایلرجه بر جماعت وحکومت قارشی بر قوه شککنده قالمق احتیاجی هیچ بر وقت حس ایتدیکری وایته چکری کی حکومتدن باشقه تشکیلات ورؤسایه دخی احتیاجلری یوقدر.

اگر عثمانلی حکومتی و هیچ بر اکثریته استناد ایتدیرک اجرای وظیفه ایدر و دین رسمیدن محروم بر حکومت « اولسهیدی. او وقت مسلمانلرده « ملت ایچنده بر ملت، آمال خصوصیه بیلر بر قوه « شککنده تشکیلاته قالدیشیردی.

رعایا دورده سنک، بر طاقم اقوامک بر چوق حقوقدن محروم قالماسی ایجاباتندن اولان و جماعات یعنی ملت ایچنده ملت « تشکیلاتی، حکومت مطلقته ویالکیز « بر عنصرک حق قانچیتی یوزندن حاکمیت و تقالی « زماننده معقول ومشروع اولسه بیله بر دورده مشروطیتده بویه جماعتلرک بر شکل سیاسی ایله بقای غیر طبیعی وغیر مشروعدر. زیرا اولجه یعنی عنصر ممتاز دوننده بر وضعیتده بولونان عنصرلر، او ممتازیتک لغوئندن صوکرده، ممتازیتک ایجاب ایتدیکی، مساعدات و امتیازاته مالک اولمقده دوام ایدرلر، بو دفعه مساواتی اونلر اخلاص ایتش و ممتازیتی قدا ایدن عنصر حاکمکن فضله حقوقه مالک بولونمش اولور.

عثمانلی عناصر غیر مسلمه سنک تشکیلات ایتدیکی جماعتلرک « مشروطیته توافق ایدم بیله جک شکل

سوق ایدن بردیندن اصلاحاتده کلیه چکندن وجودندن عدیمی خیرلیدر. بز دین اسلامک بالخاصه تعمیم ایتدیکی یرده ظهور ایامش اولدیغمزدن بالطبع ادیان سائرده زیاده اهمیت ویرمه چکیز. انسانلر ایسترسه بوافکارمنی هر دینه تطبیق ایدم بیایلر. ایدم دین اسلامه بر نظر تدقیق آتارسق تقسیمات مهمه کوریرز. اول مسلمانلر ایکی فرقیه منقسمدر. سنی و شیعی. اقسام غیر مهمه سنی ایسه جبریه، قدریه، حاولیه، ملاحدده، معتزله، مشبهه، مشخصه وامثالی کی پک چوقدر. عین قسمده مذاهب متعدده واردر. دیگر بر تقسیم ایله ایکی بیوک قسمه منقسم اولورلر. اهل ظاهر، اهل باطن. ایدم بو اقسام هیچ بر فائده یی مفید دکدر. اشتت افکاردن نتایج حسنه جیقماز.

دستور ۵ — حقیقتی تحریده اختلافی ممکن و بلکه لازمدر. زیرا موجب ترقی و تظاهردر. لیکن حقیقتک تعددی عادتاً عدمیه مساویدر.

دستور ۶ حقیقت ظن ایدیان افکارک نوبت بنوبت و محل محل غلبه سی حقیقت اولدیغه دلیل صایلاماز. نتیجه ۵ — حقیقت قطعیه انسانلر ایچون

عثمانلی رعایا سنک تشکیلات ملیه سنی تقلیداً، اسلام جماعتلری تشکیلاتی توصیه ایدیوروز.

دین اسلامک، « دین رسمی وحاکم « حکمو. منک بر « مسلمان حکومتی « اولمادیی پرلرده، مثلاً: روسیهده، بولغارستانده، هندده بویه جماعتلر تشکیلات ایدلشد. بو تشکیلات، مساوات وعدالتک فقدانندن، اسلامیتک محوئنه و مسلمانلرک حقوق سیاسی لرینک لغوئنه چالیشماقده بولونماسندن ناشی محافظه موجودیت املیه یایلشد.

یزده کی جماعات غیر مسلمه تشکیلاتی دخی رعایا دورده سنک، رعایا صنعتک ابداعات طبیعه سندن ایدی.

شیمدی مملکتیزده مشروطیت، وینابرین هر مشروطیتده بحق ومشروع اولان شکل ومساوات تأسیس ایتش اولدیغندن رعایا دورده سنک یادکار واختراع کرده سی اولان « جماعات ملیه « تشکیلاتی سلامت وطن نامه، مشروطیتک روحیه متوافقی تمذیلات کورمه سی ایجاب ایدرکن ایشک ایچنه یکی بر عامل اختلاف یعنی برده « مسلمان جماعتلری « خیقاروق فکری، محاکمه سلمیه اوکنده یایدار اولاجق فکرلردن دکدر.

هر جماعتک بر رئیس روحانیسی وار، بر رئیس، او جماعتک امور دینی سنی تدویر و مسائل دینی واجتماعیه سنده، مثله حکومت آرمنده واسطه مأموردر. حکومتک دین رسمی اسلام وحکومت بر مسلمان حکومتی اولمق اعتباریه مسلمانلر اولجه بویه بر رئیس محتاج اولمادقلری کی شیمدی ده محتاج دکلدر.

بوتون مسلمانلرک رئیس دخی واجتماعیلری « خلیفه « اولوب عثمانلی ایمیراطورلغندن ریاست سیا

ایدیور. بو حال مانع تر قیدر. السنهک تعددی معارفک نشر و تعمیمه خیالات ایدر. انسانلر دیگر مهم بر تقسیمه ده اوغرا مشارددر. الهم تقسیمه شمدیالک بودر. کرذارنده پک چوق ادیان واریکن بالی باشلوسی مجوس دینان بودی و برهن دینی ادیان بودیلر و خریستیانلر و مسلمانلر در. بوا دیان ادیانلرک کافه سی شی و احداثن تحریری ایتدیکی وعین مقصدی تعقیب ایله یکی حاله لارندن کلسه یکدیگری بر آتده نحو ایدم چکلیرنه شبه یوقدر. حقیقت تعدد ایتز. حق هانکی سنک در؟ بو اولیه بر سؤالدرکه جوابی ویردن منسوب اولدینی دینک قرارینی ویرر. هر بریسی حقیقت بزده، دیر. بنابرین اختلاف وعداوتک رفع و دفعی قابل اولماز. بونقظه بعدالاحظه آتیده کی دستورلر اتخاذ ایدلشد.

دستور ۳ — دین بر کیفیت وجدانیه قالمیلدر. دستور ۴ — سعادت و ترقی بشره مانع اولان شیار دیندن رفع ایدلیدر.

نتیجه ۳ — حقیقت دینی آرامق بولمق لازمدر. نتیجه ۴ — انسانلری ظلم وغدره سقالت و کذب

زمان و تجربه یه متوقف ایسهده احتیاجات عاجله منری یوز اوستی بر اقسامق اوزره بو بایده هیچ بر شی یایلامیه جفتی ادعا طوغری دکدر. فکر عاجزانه منزه کوره بوسنلک شو خصوصلر تحت تأمینیه آینه بیلیر:

- ۱ — وعظ ایدیه جک موادی حاوی بر پروگرام تنظیمیه بالجله واعظله اعطاسی و بو پروگرام داخلنده حرکت و اعظلمک مجبور طوطولملری.
- ۲ — شیمدیلک ممکن اولان بر صورتله واعظلم و وعظلمک تحت تفتیش و مرافعهده بولوندر یلماسی.
- ۳ — واعظلم نه بوتون بوتون کنج جومر. لردن، نه ده سوز بویه مک طاقی قالماش ساخورده لردن انتخاب اولونمماسی.

صانیرز که بو تدابیر هیچ اولمازسه قسماً موقع فعله قونیلاییلر، و صانیرز که بو تدابیرک ساحه اجرایه قونولماسی، امور علمییه نیک اصلاحی حقننده کی خدمات منتظره کنرک فاتحه اقبالی اولور.

اجتماعیات

۱۱۱ نجی ماده و جماعات اسلامیه

فصباح « رفیقمرک بازار نسخه سنده « حیات مشروطیتده ایکی واسطه تکامل « سر نامه لی و د. ک امضالی پک مهم بر مقاله وار. دیقرا کلبکان اقدینک اسلام وطنداشلی حقننده ابراز ایتدیکی مآثر مودت و نزاکت تقدیر و عنوئنه مستحقدر. بو حقیقتی بیاندن صوکره دیگر بر حقیقتی در میانه مجبوری کوریرز که اوده بو مقاله ده سرزد ایدیان افکارله بزم مطالعاتک توافقی ایتدیکیدر.

فکرمنی ایضاح ایدم: کلبکان افندی، اسکی

باطنیلر ده:

برنجی کتاب

مقدمه

آرسانده شمدی یه قدر پیدا اولمش اقسامه نظر ایتدم. انسانلر بوندن قدر قالفز پیدا اولمشدر. اولویور اولاجقدر.

اولاسفاتی اغلاته حق بر درجه یه کتیر یورلر. بر حاکمه کسانای بشر. فرداش اعتباریه یکدیگریه معاوت ایدم جک یرده یکدیگریه نیک محوئنه دیش بیایورلر. السنهک آیری اولیشندن ده پک چوق فنانلر تحصیل